

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Dans operam rei illicitæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

habilitate licere diximus dirigere medicamenta directè ad foetum inanimatum propellendum tendentia; ita idem liceat: Primò, ad servandam famam, seu honorem, & consequenter vitam puellæ, vel Monialis prægnantis ex adulterio, vel sacrilegio? Secundò, ad evitandum periculum illius mortis, quod aliàs experta puella est in parturiendo? Inanimatum dixi; nam ad animatum nunquam licere, *num. 3.* iam docuimus.

6. Dico iam tertio: licet Torrelli, Bordonus, Lezana, Trull. Apud Dianam, p. 3. *tr. 5. ref. 11.* & p. 6. *tr. 8. ref. 37.* eodémque teste quidam doctissimus ex Soc. Iesús, concedant, ut probabile: Communis tamen sententia DD. apud eundem meritò in utroque casu negat; Imò audio (ait Diana, d. p. 6. *tr. 8. ref. 37.*) affirmativam sententiam fuisse damnatam in Congregatione S. Officij. Ratio est, quia periculum est distans, aliisque modis vitari potest; & foetus non est aggressor. Adde periculum evidentissimum aperiendi viam ad multa incommoda, cum gravi Reipubl. pernicio; si hæc licentia concedatur.

Pæna, & solutio abortus.

7. Quando foetus est animatus, præter alias pænas temporales incurrit irregularitas, & excommunicatio lata sententiæ, à provocantibus abortum, hoc est, à tradentibus, vel consulentibus, vel cooperantibus, vel iuvantibus ad abortum. Ab ipsis accipientibus potionem, ut abortiant, negat Naldus apud Bordonum *max* citandum, cui assentitur idem *num. 3. contr. 41. num. 6.* & Ioannes de Lugo in *Resp. lib. 2. d. 4.* valde propendit non valde incurri excommunicationem: quia de illis in Textu non est, quoad excommunicationem, expressa mentio: verum incurri contendit Dicastillus, *lib. 2. de iust. tr. 1. d. 10. d. 13. n. 179.* cum Bonacina, de *res. d. 2. quest. ult. sect. 1. punct. 7. n. 6.* utrumque probabile.

Quando autem foetus non est animatus, nulla irregularitas, nullaque excommunicatio incurritur. Sic Bonac. *ibid.* Quod si anceps sis, fuerit necne animatus; quamvis peccatum sit eius abortum procurare, ut notat signatè Sanchez de *matr. lib. 9. d. 20. n. 7.* tamen non incurri irregularitatem, nec excommunicationem dixi *suprà, lib. 1. c. 3. §. 7. v. Causus, & censura referu. num. 1. & v. irregularitas num. 2.*

8. An autem excommunicatio hæc sit reservata, dubitat nonnemo. Sed certè per Sixtum V. erat reservata, nunc per Gregor. XIV. sic eiusmodi rigor est temperatus: *Apeccato* (inquit Gregorius XIV. Sedes Apostolica n. 2.) *Et ab excommunicatione quilibet Presbyter tam secularis, quam cuiusvis Ordinis Regularis, ad Fidelium Confessiones audiendas, & ad hos casus specialiter per loci Ordinarium deputatus, plenam, & liberam, in foro conscientie tantum absolvendi habeat facultatem.* Hæc Pontifex. Vbi nota, quamvis hodie non sit hæc excommunicatio Summo Pontifici reservata; tamen neminem posse ab illa absolvere, nisi (Ita Sylvius, quem sequitur, citatque Bassæus, in *Florib. v. Abortus.*) specialiter ab Episcopo deputetur. Episcopo, inquam; nam propterea non est admittenda sententia asserens posse Confessarium Regularem, deputatum à suo Provinciali ad illam absolventem; non est, inquam admittenda; siquidem Pontifex non solum disponit, hunc Confessarium deputandum esse ab Ordinario, sed ab Ordinario loci. Qualis certè nunquam est Provincialis.

Notat autem Bauci, in *sel. q. 48. Pet. 6.* satis esse, si quis habeat ab Episcopo facultatem absolvendi ab omni casu, & censura tali Episcopo reservatis, nec esse necesse Episcopum dare facultatem ad abortum specialiter absolvendum, ut ego memini me notasse *lib. 3. meth. Confess. cap. 7. num. 8.*

9. Censeo tamen à Regularibus Mendicantibus, eorumque Privilegium participantibus, ex duplici alio capite posse illam absolvi. Primò, si ij habeant privilegium univèrsale absolvendi ab omni censura Episcopo reservata. Secundò, si habeant simile privilegium ab-

olvendi ab omnibus casibus Pontificiis, quamvis solam extra Bullam Cœnæ. Ratio est, quia in utroque casu iam essent sufficienter deputati. Lege Bonacin. l. 9. de *cenfursis, disp. 2. part. 10. num. 16.* apud eundem Bassæum *ibid. fin.* Ab irregularitate ex abortu occulto, non potest Episcopus dispensare, docet Sperellus, *part. 2. dec. 112. num. 6.* ex constitutione Sixti V. non moderata in hoc à Gregor. XVI. An autem hæc duo privilegia Religiosi habeant; *lib. 3. opus. Methodi Confess. cap. 7. §. 4.* debemus.

CAPUT III.

De Homicidio iniusto Proximi.

§. 1. De Homicidio voluntario, & præsertim, de casuali.

1. Homicidium aliud esse voluntarium, hoc est, volitum, seu intentum, sive in se, sive in causa; aliud esse casuale, præter intentionem agentis, notum est omnibus. Homicidium autem voluntarium innocentis est mortale, ac inducere irregularitatem ex delicto; nimis item est omnibus exploratum. De casuali ergo solum hic remanent aliqua notata digna. Pro quo.

2. Adverto secundò, effectum ex causa dupliciter id qui possit: Primò semper, aut plerumque, ut mors ex veneni potu, vel gravi vulnere in capite, vel simili modo periculo: Secundò raro, & in paucis, ut ex iactu bombardæ contractio ipsius, & circumstantium interimiam, quoties effectus est præter intentionem, sive sit primo modo, sive secundo, dicitur à Doctoribus casualis. Sic Tolet. *lib. 1. c. 71. §. alterum membrorum*: ita tamen, ut si raro, dicatur casualis strictè; si plerumque, vel semper dicatur missis strictè, & minus propriè casualis; sed tamen absolute casualis, modò sit præter intentionem. Nam propterea S. Thomas 2.2. *quest. art. 8. ad 2.* innotum pueri, quod mater prægnans percussa fuerit, sine intentione occisionis, casualem appellet: cum tamen, ut idem ibidem affirmat, ut plurimum ex percussione prægnantis sequatur infantis interitus. Ad statuendum ergo, quando homicidium directum, de quo hic loquimur (nam de indirecto *max* §. 3.) sit voluntarium, quando casuale; cõsideranda est agentis intentio, ut quando effectus est interitus, vel prævisio in sua causa, licet raro sequi soleat; dicitur voluntarium; vbi quis pulsans campanam intendat, vel prævideat, ut fallens decedens occidat hominem, quamvis id rarissimum sit. Contrà verò, si quis aliquem percussit gravi vulnere, sine intentione, ut mori sequatur, & nesciens ex ea percussione mortem securum si ea sequatur erit homicidium casuale & quidem utrobique mortale; sed gravius, quando ex tali percussione frequentius sequitur mors, minus grave, quando raro.

3. Dantur autem ad melius dignoscendum quatuor Regulæ ex Tolet. *lib. 5. cap. 7.* Prima, pro actione licita. Secunda, pro illicita. Tertia, & Quarta, pro omissione: quæ sunt etiam univèrsales Regulæ pro quocunque alio damno dato, ad effectum obligandi, vel non obligandi damnificantem, sed restitutione damni illati: quod hic noto, ne cum de radice restitutionis ex damnificatione disputabo, eadem repetere cogar. Sed iam singulas breviter explicemus.

Prima Regula.

Dans operam rei licitæ.

4. Dante te operam rei licitæ, si mors alterius sequatur ex illa actione licita, præter intentionem tamen tuam, quando nulla affuit culpabilis negligentia in evitanda alterius morte, nullum est peccatum. Quando autem affuit negligentia levis, est peccatum veniale: quando

Tertia Regula.

Omittens, seu non prohibens quod quis debet ex iustitia.

8. Omittens aliquid, ad quod tenebatur quis ex iustitia, si ex ea omissione sequatur mors, vel damnum alterius, tantum peccat, quanta est omissionis malitia. Quare, si Princeps, qui officio tenetur latrones coercere, id negligat, unde viatores occidantur, vel spoliuntur: Si Iustitiae Ministri non custodiant Civitatem, unde de nocte furta, & homicidia patrentur: Si dux exercitus, cum possit, Milites non coerceat; unde iniuste aliqui occidantur: imputabitur illis ad mortale contra iustitiam, vel veniale juxta gravitatem, levitatemque omissionis, seu negligentiae. Ita Navarr. Mol. Avila apud Dicastillum. lib. 1. tom. 1. de iust. d. 10. d. 14. num. 200. Ad quam gravitatem, vel levitatem cognoscendam, tria à prudenti viro sunt expendenda: Officium, quo quis fungitur: Pericula majora, vel minora, quae moraliter virgite: vel non virgite: Potentia, quam quis habet, ut evitentur homicidia, vel proximi damna.

Superius item lib. 1. cap. 3. §. 7. v. *Depositem* per aliam occasionem advertimus, negligentiam ejusdem gradus, quae in rebus non magni momenti est peccatum leve: esse culpam mortalem in rebus majoris ponderis.

9. Hoc pertinet, si quis occidatur ex notabili culpa Domini nutrientis animalia periculosa, & ea non custodientis; de qua re pluribus non multò post cap. 4. §. 2. & num. 9. Huc, si quis innocens condemnatur ad mortem, ex gravi injuria Advocati. Huc si quis infirmus moriatur ex notabili negligentia Medici. Huc ij omnes, in quibus adest obligatio ex iustitia, vel quasi iustitia. Nam propterea Layman. l. c. cap. 4. num. 8. cum Rodr. & Avila, idem putat esse sententiam de liberis comparatione parentum, & contra: cum inter illos non solum intercedat vinculum charitatis, sed quasi iustitiae obligatio naturalis: Quare si mulier manifestet fornicatio Patri propositum procurandi abortum, prole jam animata; & pater non impediat, si possit; irregularis fiet ex Layman citato: quia obligatur impedire ex quasi iustitia, licet neget Lessius. l. 2. capit. 9. num. 94. quod utrumque esse probabile, docet Dicastillus loc. cit. num. 220.

Quarta Regula.

Omittens, seu non prohibens quod quis debet ex Charitate.

10. Omittens aliquid agere, ad quod ex Charitate quis tenebatur, si ex hac omissione sequatur, seu sequi mors, vel damnum probabiliter poterat; peccat juxta gravitatem omissionis, modo dicto num. 8. Talis esset is qui cum posset non luccurreret extrema necessitate laboranti: unde si mors sequatur, erit homicida. Talis item si quis non revelet, cum possit, insidias alteri paratas, unde sequatur ejus occisio, Talis (ex Layman loco citato) licet refragetur Suarez, tom. 5. d. 45. sect. 4. num. 3. addo Layman. l. c. cap. 1. qui hominis occisionem impedire volentem, maligna dissuasionem, ab hoc opere Charitatis avertit.

11. Discrimen autem, quod intercedit inter omittentem actionem debitam ex iustitia, de quo in Regula praecedenti; & omittentem actionem debitam solum ex Charitate, de quo hic agimus, est valde notabile. Licet enim ex vitraque omissionem, si sequatur occisio, homicidium tibi imputetur, tamen, quando teneris non omittere ex sola Charitate, non obligaris ad restitutionem damnorum, quae ex illo homicidio, seu actione etiam mortaliter peccaminosa, proveniunt. Ita Gaspar. Hurtad. d. 2. de irreg. diff. 6. num. 22. Tur de cens. lib. 9. d. 63. num. 4. ex Val. part. 2. d. 100. num. 4.

contra

Secunda Regula.

Dans operam rei illicitae.

Donde te operam rei illicitae, ex qua praeter intentionem sequitur homicidium, aut damnum; non solum expendenda est negligentia, vel diligentia in evitanda morte, seu damno: verum etiam, an actio ipsa per se sit periculosa. Nam si actio ex se periculosa est, etiam si adhibeas diligentiam, ne mors, vel damnum sequatur; peccatum homicidij, vel iniustitiae non evitabis, si de periculo saltem subdubites: tunc enim in illa actione periculosa, tacite consentis ad damnum. Vi si, verbi gratia, pugnes cum altero, non quidem animo occidendi, sed tamen occidas. Adhibeas enim diligentiam, ut non occidas, adhuc peccas mortaliter peccato homicidij casualis, si pugna sit ex se gravis, & periculosa; venialiter autem, si pugna sit levis. Contra, si quis se inebriet, quamvis illicitè agat contra Temperantiam, & quamvis, si seiverit se in ebrietate furere, & sufficienter sibi non providerit, sit homicidij, vel damni reus, si aliquem occidat; ve segetem comburat: tamen, si nesciebat se in furorem abiturum, vel si sciebat, adhibuit diligentiam ne mortaliter damnum posset contingere, aut si domo clave inclusus manserit, reus non erit damni: quia ebrietas ex se periculosa non est ad causandum homicidium, vel damnum combustionis segetis: sicuti est actio pugnandi, vel ignem temere accendi. Simili modo adulter, qui diligentiam congruam adhibet, ne adultera occidatur, proterendo, ut occultetur delictum, &c. non committit peccatum homicidij, si sequatur mors adulterae: quia adulterij actio est illicita quidem contra temperantiam, non vero ex causa in genere homicidij; & ut supponimus, sufficiens diligentia adhibita fuit, ad illud evitandum.

6. Ex homicidio autem casuali nunquam incurritur irregularitas, nisi vel quando adest negligentia in evitanda morte, & ea negligentia gravis est, & mortale peccatum; vel quando quamvis adsit diligentia sufficientis, actio tamen est ex se periculosa, ex qua sequatur mors. Lege Layman. lib. 3. sect. 3. tract. 3. part. 3. cap. 50. num. 3. & 4. (Adde omnino Coninch. d. 18. de censuris d. 9. num. 80. & Dianam part. 2. tract. 16. res. 14.) qui etiam docet, esse probabile, ut nemo se in conscientiae foro censat irregularem ex delicto, nisi delictum sit mortale.

7. Hae irregularitates ex casuali homicidio contractae, cum non sit perfectè voluntaria, hoc est, non sit ex intentione occidendi, seu ut loquitur Tridentinum sess. 24. de ref. cap. 7. ex proposito; potest, si occulta sit, absolvi, seu tolli ab Episcopo: dispensationem enim irregularetatis ex homicidio intento, quamvis hoc occultum fuerit, idem Tridentinum negat Episcopis.